

JOHANNA SINISALO

UKKOSHUILU

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Copyright © Johanna Sinisalo ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2021

ISBN 978-951-1-39001-5

OTAVA
KIRJAPAINO

Keuruu 2021

JOONAN TARINA

Niniveen minut oli tuonut hyvin outo uni.

Kaupantekomatkoillani Assurin maan laajan valtakunnan läntisissä osissa olin tottunut siihen, että melkein kaikkien kohtaamieni kansojen keskuudessa puhe johtui ennen pitkää assyrialaisiin ja siihen, että valloittamissaan maissa he käyttäytyivät kovin ylemmydentuntoisesti eivätkä antaneet paikallisten unohtaa olevansa tiukasti heidän kuninkaansa sandaalin alla. Assyrialaisilla oli myös julman ja raa'an kansan maine, koska he olivat etevä ja armottomia sodankävijöitä. Siksi yllätyinkin, kun eräs tuntemani kauppias mainitsi harkinneensa matkustamista kuninkaan kaupunkiin Niniveen, jolla oli maine syntisenä, jopa vähän vaarallisenakin paikkana. Mutta tuttavani myös mainitsi kuulleensa, että kaupunki epäkohdistaan huolimatta veti puoleensa taitavia ammatinharjoittajia ympäröiviltä seuduilta. Olin kiinnostuneena harkinnut hetken Niniveen matkustamista, mutta sitten jättänyt sen mielestäni liian vaivalloisena. Seuraavana yönä unessani istuin kukkulalla.

Kaikkiällä ympärilläni oli kuivaa ja hiekka pölysi kuumassa tuulessa harmaiden piikkipensaiden ja ruohotuppaiden välissä. Missään ei ollut ainoatakaan vihreää latvusta; vain muutamista kuolleista ja mustuneista rungoista saattoi päätellä, että paikalla oli ollut joskus puita. Ilma oli niin sakeana tomusta ja savusta, että aurinko lepäsi taivaalla himmeän kuparikiekon kaltaisena. Ja minut täytti syvä murhe, sillä tiesin että tämä oli jokin minulle tuttu tai tutuksi tuleva seutu, jota oli kohdannut kauhea kohtalo, ja unessani kuulin sanat: ”Minä olen nähnyt ihmiskunnan pahuuden ja rankaisen sitä. Lähde siis Niniveen, Assurin kunin-

kaan suureen kaupunkiin.” Ja samassa, kuuman tuulen puhaltaessa tukehduttavan paksua ilmaa hetken verran ohuemmaksi, näin etäisyydessä raunioita jotka jatkuivat silmänkantamattomiin, ja olento joka oli kuin soikeiden jalkojen päällä ryömivä avosuinen eläin, jyräsi murskaantuneita muureja kidallaan vielä matalammiksi. Jahve kuiskasi minulle, että olin tulevaisuudessa ja näin maan tasalle kaatuneen ja vielä tomuksi asti tuhottavan Niniven ja että minun piti kertoa siellä kaikille näystäni, jotta kaupunki tietäisi tulevasta tuomiostaan.

Olen aina arvostanut Jumalan merkitystä päätöksenteossa, sillä muutenhan ihminen joutuisi miettimään ja arpomaan eri vaihtoehtojen välillä, jotka tuntuvat pohdittaessa aivan yhtä hyviltä tai huonoilta, ja joutuisi syyttämään vain itseään, jos tekisi väärän valinnan. Nyt kun minulla oli selvä Jahven antama merkki, voisin kaupanteon ja profetoinnin ohessa Ninivessä myös sanoa hyvän sanan oman jumalani puolesta, sillä tiesin assyrialaiden palvojan toinen toistaan kummallisempia ja julmempia epäjumalia.

Matkustin siis Niniveen. Se oli pitkä ja rasittava matka, sillä omien kotikontujeni ja kuninkaan kaupungin välillä on laaja erämaa, joka piti kiertää, ja tämä usean kuunkierron ajan kestävä retki oli järkevintä tehdä vartioidun karavaanin mukana.

Niniven kaupunkia en voi verrata mihinkään koskaan näkemääni. Yksin sen silkka suuruus oli kauhistuttava, sillä sen keskellä astellessaan laitaa ei saattanut nähdä ja kaupungin yllä leijuva tuhansien liesien katku hämärsi silmiäni entisestään. Jotkut yksittäiset rakennukset olivat niin valtavia, että niiden sisään olisi mahtunut pieni kylä toreineen. Niskani tuskin taipui katsomaan kuinka korkealla katot olivat, ja oviaukkojen ympäröityä oli koristeltu ihmisen koon monin verroin ylittävin epäjumalien ja olentomien olentojen kuvin. Aina kun ohitin niitä, peitin toisen

silmäni kämmenelläni, sillä sellaiset kuvat olivat mahdottomuutta ja suurta rienausta.

Ninivessä oli enemmän ihmisiä kuin olin koskaan nähnyt yhdellä kertaa, ja jokainen heistä kulki omien askareidensa ja päämääriensä perässä vain eteensä katsoen kuin olisin todistanut paimenen ajaman lammasmaan ohitseni rientämistä. Niniven valtavuuden ja mahdin olisi ymmärrykseni mukaan pitänyt vetää puoleensa Assurin maan harvinaisimpia tarvekaluja ja koristeita, mutta kaikki löytämäni oli toistaiseksi silmiäni jo ennen näkemää, ja äveriäimmät asiakkaani arvostivat juuri ennen näkemätöntä.

Niniven täytyi myös olla vauras, sillä olihan se kuninkaan kaupunki ja suuri määrä väkeä tarvitsi tavaroita ja ruokaa ja orjia ja karjaa ja talonrakentajia ja aivan kaikkea musikkanteja ja satumaakareita myöten. Kun asioita tarvitaan runsaasti, joku aina väistämättä on toista taitavampi tekijä tai osaa hankkia hiukkasen parempaa tavaraa tai on ylipäätään neuvokkaampi tarjoamaan palveluksiaan, ja silloin hänen käsiinsä työnnetään hopeaa ja kuparia ja ihmiset hokevat: ”Maksan mitä tahansa, kunhan vain saan mitä tahdon.” Näin ollen yhtä väistämättä joidenkin ihmisten käsiin päätyy niin paljon hopeaa ja kuparia, että sitä jää tähteeksi, ja minä voin silloin auttaa heitä pääsemään liioista eroon. Sillä eihän ihminen voi asua kuin yhdessä talossa kerrallaan eikä syödä tai juoda enempää kuin hänen vatsaansa mahtuu, ja kun ei enää halua hankkia lisää karjaa tai orjia vaivoikseen, moni pyrkii osoittamaan äveriäisyyttään hankkimalla tavaroita, jollaisia ei ole kenelläkään muulla, jotta häntä ihailtaisiin ja kadeldittaisiin.

Miellyin käsityöläisten kortteleissa erääseen pieneen majatalon tapaiseen, jonka isäntä Sabudamiq pani mainiota ohraolutta. Olut oli huokeaa laatuunsa nähden ja isäntä puhui myös kohta-

laisen sujuvaa arameaa, sillä hän oli korottanut vaimokseen orjattarensa, joka oli peräisin kotiseuduiltani.

Ei ollut aivan tavallista että orja pääsi tällaiseen asemaan, sillä assyrialaisilla ei ollut erityisen hyvä maine orjiensa kohtelijoina. Mutta asian ymmärsi, kun näki naisen, miehensä antamalla nimeltään Huzala: hän oli harvinaisen kaunis katsella ja hänen kupeistaan oli siinnyt Sabudamiqille jo kuusi komeaa poikaa, joista nuorin oli vielä sylilapsi. Lapsi lanteillaan Huzala hyöri savitiilisen talon oluttuvassa ja valmisti pyydettyä ateriaa ohrasta, kaalista, sipulista ja juureksista ja maustoi niitä valkosipulilla ja villoilla vihanneksilla. Koska minulla ei tietenkään ollut Ninivesissä kestäviä, sain ilokseni kuulla, että Sabudamiqilla oli myös huone matkustaville ja niinpä otin haltuuni neljän makuuaton huoneesta yhden maton sen sijaan, että olisin asustanut porttujen kortteleissa, joissa vuoteen hintaan kuului myös lämmittävä naikkonen. Mutta koska en ole sen tapainen mies, jonka pitäisi joka yö päästä tyydyttämään lihalliset tarpeensa ja koska nuo talot usein olivat kovin meluisia ja rauhattomia, tämä järjestely sopi minulle paremmin kuin hyvin. Sabudamiqin luona aterioistani ja matostani painettiin joka ruokailun tai öitsemisen yhteydessä merkki savitauluun, jotta minun olisi helppo maksaa kertynyt summa kerralla lähtiessäni, ja minua häiritsi vähemmän talosta toisinaan kuuluva sylilapsen itku tai kuorsaus viereisiltä vuoteilta kuin se, että huoneeseeni olisi pitkin yötä ryntäillyt oluesta humaltuneita miekkosia vaatimaan vuorostaan portolta palveluksia.

Ystävystyin siis Sabudamiqin kanssa niin paljon kuin saatoin itseäni arvoltaan alhaisemman ihmisen kanssa ystävystyä, ja kyselin, mistä saattaisin löytää kiinnostavaa kauppatavaraa. Olin kenties liiankin tuttavallinen, sillä kerran olutruukullista nauttiessani Sabudamiq kysyi minulta jumalistani ja sanoin, että Jahve oli suurin kaikista ja kaikkietävä ja kaukaa viisas, ja että

kauppiaan työn lisäksi sivutoimenani oli profetoida Jahven henkilökohtaisesta käskystä, jonka olin unessa saanut. Sabudamiq tuli uteliaaksi ja minun oli kerrottava, että jumalani piti Niniveä erityisen syntisenä ja rankaistavana paikkana, ja minun tehtäväni olisi levittää sanaa tästä Jahven epäsuosiosta, joka voisi uneni ilmoittamalla tavalla tuhota koko kaupungin. Sabudamiq säikähti, mutta rauhoitin häntä sanoen: ”Sen vuoksi juuri olen täällä, että kerron teille miten ette ole jumalalleni otolliset, ja niin teidän on mahdollista oikaista tapanne ja saada osaksenne Jahven suosio ja siunaus.”

Sabudamiq tyyntyi ja tuli uudelleen uteliaaksi, ja hän pyysi minulta pientä profetiaa. Luulen, että olut kuljetti Jahven sanat suuhuni, ja profetoin kapakoitsijalle.

”Totisesti, minä sanon teille että Ninive tuhoutuu, sillä näin sanoo Herra: tulee aika, jolloin sade lakkaa lankeamasta ja vesi varastetaan janoisten suista, jotta ahnaat sukukunnat voisivat verhoutua loistaviin kankaisiin ja syödä parasta nisua. Väärät hallitsijat ottavat suosikkeja ja lyövät työtä tekeviä ja anastavat heidän työnsä hedelmät, ja kun maa ei enää anna satoa, ihmiset pakenevat kerjuulle kaupunkien kaduille ja elävät keunoissa suo-
jissa kuin eläimet. Ninive tuhoutuu, koska rakentajalta viedään kirves ja maamieheltä siemen ja kauppiaalta tämän tavarat, eikä kukaan siihen puutu, sillä tuomarit lahjotaan. Ja silloin suuren ahdistuksen hetkellä veli nousee veljeään vastaan ja pian siellä, missä ei sada vettä, sataa tulta, ja kaikkialta kuuluu itku ja ham-
masten kiristys.”

Sabudamiq levitti kätensä hämmästyksen merkiksi ja sanoi: ”En pelästy puheitasi, kunnioitettu Yonah Amittain poika, sillä aina on ollut ahneita hallitsijoita ja virkamiehiä, jotka polkevat alempiaan, ja kapakoitsijat kuulevat usein huhuja. Nytkin kerkeät kielet kertovat, että kuningas ja hänen veljensä ovat pahoissa

riidoissa, sillä vaikka veli sai Babylonian hallittavakseen, kuningas tekee edelleen kaikki päätökset. Ja kun vallasta taistellaan, kaikki keinot ovat sallittuja, ja mitä suurempaa on valta, sitä suuremmat ovat keinot. Siksi tulevaisuuden suhteen kannattaa aina olla varuillaan, ja olen kiitollinen että profetoit minulle.”

Eräänä päivänä illallista nauttiessani Sabudamiq tuli kertomaan kyselleensä ja kuunnelleensa kaupungilla, ja että hänellä saattaisi olla minulle tietoa eräästä mestarista, joka osasi tehdä ainutlaatuisia esineitä. Vannotin oitis häntä kertomaan tarkemmin, ja hän lupasi, että heti seuraavana aamuna hän lähettäisi yhden poijistaan viemään minut tapaamaan lasimestari Udinia.

Esittäydin lasimestarille sanoen: ”Olen Yonah, Amittain poika, ja olen juudealainen Gath-hepherin kaupungista. Rauha olkoon kanssasi ja jumalat sinulle kaikin tavoin suosiollisia.”

Udini katsoi minuun epäilyksin silmissään ja sanoi: ”Käytät aika huolettomasti sanaa ’jumalat’ siihen nähden, että maineesi kulkee edelläsi ja olen kuullut, että olet kaduilla ja toreilla väittänyt, että on vain yksi ainoa jumala ja hän on päättänyt, että eräänä päivänä Ninive tuhoutuu syntiensä tähden.”

Naurahdin ja nostin kämmeneni sormet ylöspäin häntä kohden rintani korkeudelle kuin paljastaakseni, etten piilotellut käsissäni enkä ajatuksissanikaan mitään, vaikka minua hieman tuohdutti, että Sabudamiq oli näin avoimesti levitellyt kahdenkeskisiä puheitamme. ”Myönnän, että toimin silloin tällöin myös jumalani lähettiläänä ja arvostan ankaraa ja oikeudenmukaista jumalaani kovin, mutta jokaisella meillä tulee olla myös maallinen virka ja minä olen sellaiseksi valinnut kaupparmiehen osan. Matkustellessani ja etsiessäni kiinnostavia arvoesineitä minun on helppo myös samalla sanoa sananen Jahven puolesta, hänen joka on luonut taivaan ja maan ja kaikki sen päällä elävät olennot.

Ja mitä tulee Niniven häviämiseen, ennusuneni mainitsen vain siksi, että minua kuunneltaisiin, sillä tuhon julistukset ja tulevat huonot ajat kiinnostavat aina kaikkia asemasta ja varallisuudesta riippumatta.”

Udini nyökkäsi vakavan näköisenä ja sanoi, että aivan kaiken luonut jumala kuulosti todella väkevältä ja mahtavalta ja että hän ymmärsi hyvin näkemykseni, joskin hänen mielestään yksi jumala kuulosti myös hieman ikävyyttävältä, sillä ainahan oli järkevintä uhrata sille jumalalle, joka vastasi jostakin vähän pienemmästä elämän osasta, kuten sodasta tai vuodentulosta, koska jumalat saattoivat olla kiireisiä ja kyllästyä pyyntöihin jos aivan kaikki pienetkin asiat kiikutettiin heidän päätettäväkseen. Ymmärsin, ettei Udini pystynyt mitenkään käsittämään millainen jumala Jahve on, ja vaihdoin puheenaihetta ja sanoin: ”Olen kiinnostunut kaikenlaisista näyttävistä kapineista, taidokkaista koruista ja uudenlaisista työkaluista ja vaikkapa erikoisella tavalla kudotuista tai kirjotuista kankaista. Sillä aina kun ihminen näkee jotakin, mikä on hänelle uutta, hän viehtyy siihen. Nyt puhun varakkaista ja maailmaa nähneistä tai ainakin paljon matkailijoiden tarinoita kuunnelleista ihmisistä, sillä mitä köyhempi ja oppimattomampi ihminen on, sitä helpommin hän kääntää päänsä pois uusista ja oudoista tarvekaluista ja tavoista ja sanoo: ’ilman tuolaista kapinetta olemme aina tulleet tähänkin asti toimeen ja siksi siitä ei voi koitua minulle mitään hyötyä eikä iloa’. Mutta mitä äveriäämpi ihminen on, sitä helpommin hän ajattelee, että vaikka kapineesta ei olisikaan hänelle mitään hyötyä tahi iloa, hän voi ainakin herättää sillä ystäväissään ja vihamiehissään kateutta.”

Udini johdatti minut verstaaseensa ja minun on myönnettävä, että vaikka olin matkoillani paljonkin nähnyt lasista valmistettuja helmiä ja lasisia ruukkuja ja juoma-astioita, en ollut tarkalleen tiennyt miten niitä valmistetaan, ja oli suuri ilo ja tie-

tämyksen lähde seurata, miten Niniven kunnioitettu lasimestari teki astioita oppilaidensa kanssa.

Hän käski kisällejään sekoittamaan hiekkaa, vettä, hevosen lantaa ja savea, kunnes massa oli notkeaa ja helposti muotoiltavaa. Siitä hän määräsi muovailemaan astian aihion metallisen puikon ympärille. Kisällit kävivät näyttämässä muovailemiaan aihioita moneen kertaan ja Udini komensi korjaamaan sieltä ja täältä, tekemään muodosta säännöllisemmän ja pinnasta sileämmän. Kun hän oli tyytyväinen, hän määräsi paakut laitettaviksi kuivumaan.

Kuivuneen aihion pintaa hiottiin vielä veitsin ja viiloin ja paakku laitettiin uuniin, jossa savi kovettui ja lanta paloi ja paakku oli ulos otettaessa tulisen kuuma. Sitten sitä kieritettiin pih-tien avulla hienossa lasijauhossa, jota tarttui joka paikkaan aihion pintaan, ja tätä kuumennettiin taas ankarasti niin että lasijauho sulii, ja sulaan pintaan tartutettiin lisää lasijauhetta. Lasimestari komensi oppilaitaan toistamaan tämän niin monta kertaa, että ytimen ympärille oli muodostunut puolen sormenleveyden paksuinen lasikerros.

Silloin vasta lasimestari otti omat työkalunsa käsiinsä ja pyöritti ensin vielä pehmeää lasiruukun pintaa tasaiseksi hiotulla kivilevyllä, niin että siitä tuli joka puolelta sileä, paineli pihdeillä ruukulle kaulan, otti ahjostaan sulaa lasimassaa kiviastiassa ja taiturimaisin liikkein venytti siitä silmukoita, jotka liitti kahvoiksi ruukun reunoihin. Hän laittoi astian jäähtymään ja näytti meille, kuinka valmiiksi viilentyneistä astioista sai metalliputkea koputtelemalla aihion varovaisesti irrotettua, ja kuinka kaapimella poistettiin loppukin saviydin lasiastiaa rikkomatta.

Udini katsoi minua ylpeyttä ja kehuskelun odotusta silmissään ja kumarsin hänelle ja sanoin, että olin tullut todellakin saaneeksi suuresti oppia ja että kunnioitin Udinin mestarillisia

taitoja, mutta että nämä lasiastiat eivät ehkä olleet juuri sitä mitä omaksi kauppatavarakseni etsin, sillä vaikka ne olivat hyvin taitavaa työtä, niin olin nähnyt ylhäisöperheissä paljonkin tällaisia ruukkuja ja joskus jopa kevyitä ja kauniita juomamaljoja.

Udini tuhahti ja kohotti kulmakarvojaan ja luulin jo hänen loukkaantuneen, mutta hän viittasikin kädellään minua seuraamaan. Hän vei minut pieneen huoneeseen jossa säilytettiin kauniisti rakennettuja puisia metallihelaisia kirstuja, arvoesineitä nekin jo itsessään. Hän avasi yhden kirstun kannen ja näin, että se oli täytetty pellavahahtuvilla ja hienoilla höylänlastuilla. Udini työnsi eri-ikäisten palovammojen kirjavoiman kätensä arkkuun ja nosti roskan seasta ehkä kauneimman koskaan näkemäni esiin. Se oli pikari, joka näytti äskeisten kömpelöiden lasiruukkujen rinnalla ohuelta ja kevyeltä kuin perhosen siipi ja se oli myös yhtä hohtavan värikäs kuin perhonen, aivan kuin se olisi ollut kalliista jalokivistä taottu. Hän kysyi: ”Mitäpä sanot tästä, Yonah Amittain poika?”

Hän penkoi varovaisesti kirstujen pehmusteita ja nosti esille lisää maljoja, kaikki erilaisia väreiltään ja kuvioiltaan, ja Udini kertoi että hän valmisti värillistä lasia sekoittamalla lasimassaan erilaisia maajauheita ja suoloja ja teki pintaan kuvioita sulaan lasiin kastetulla puikolla. Hän nosti pikareita ikkunasta lankeavaa valoa vasten ja kun auringon valo tunkeutui niiden läpi, seinillä ja lattialla välkkyi jalokivenvärisiä läikähdyksiä.

Udini valitteli kovin, että ulkomuodostani ja halvasta asuinpaikastani saattoi heti päätellä, että minulla ei ollut hänen aarteisiinsa varaa, ei ehkä pienimpään ja huokeimpaankaan pikariin. Silloin kerroin hänelle olevani vauraampi kuin miltä näytin ja että esiintymisen aika ajoin Jahven nöyränä profeettana oli mainio keino vältellä rosvoja ja petkuttajia. Kerroin haluavani ostaa kuusi erikoisinta ja kauneinta pikaria. Tingimme pitkään ja

Udini repi partaansa ja valitti, että minä turhaan pelkäsin rosvoja ja petkuttajia, kun ilmeisesti itsekin olin sellainen, ja minä taas valitin matkahopeani niukkuutta ja vierailta mailla oleskelusta koituvia valtaisia kuluja, ja pitkän väittelyn jälkeen päädyimme hintaan, joka oli meille molemmille erinomaisen sovelias, ja totesimme ilahtuneina tullemme kumpikin pahasti ryöstetyiksi. Toki tiesin saavani maljoista Suuren meren rannikolla ehkä nelinkertaisen summan kuin mitä nyt olin sopinut maksavani.

Onnekkailta sattumilla on usein taipumus kerääntyä ryppääksi niin kuin kalanpoikaset kokoontuvat veteen kellahtaneen raadon ympärille, joten kysyin olisiko Udinilla, joka oli selvästi viisain ja kyvykkäin koskaan tapaamistani lasimestareista, mitään muita arvoesineitä joista hän haluaisi käydä kauppaa. Udini siveili partaansa ja sanoi, että ohraoluen nauttiminen voisi virkistää hänen muistiaan.

Sabudamiqin majatalossa nautimme mainion aterian ja runsaasti olutta ja Udini ja minä ystävystyimme ja Sabudamiq myi meille turhankin paljon vahvaa olutta krouvarin hintaan, kunnes kumpikin olimme hyvin hilpeällä tuulella ja Udini lähti kapakasta horjahdellen, kun ensin olimme laulaneet erinäisiä rivoja lauluja yhdessä kädet toistemme kaulalla ja hän oli vihjaillut minulle esineestä, jonka hän saattaisi kaltaiselleni poikkeuksellisen viisaalle miehelle myydä, jos vain hinnasta sovittaisiin, ja kutsunut lämpimän sanoin minut tulemaan uudelleen verstaalleen.

Seuraavana iltapäivänä mennessäni lasimestarin pakeille Udini alkoi ensi töikseen valittaa, ettei hänen tapanaan yleensä ollut paljastaa parhaita aarteitaan minun kaltaiselleni kurjalle kunniallisen käsityöläisen nylkijälle, ja olin ilahtunut siitä että hän oli taas oma itsensä. Hän komenteli ja potki ahkerasti kisällejään ja pari heistä sai palovammoja sulasta lasista, kun Udini

tahallaan horjutti heidän otteitaan hankalissa työvaiheissa, mutta Udini vakuutti minulle että se kuului koulutukseen ja kenestäkään ei voinut tulla lasimestaria, jos ei sietänyt pieniä lasin puremia, niin kuin hän paloarpia nimitti. Vakuudeksi hän heilutteli silmiäni edessä ruskean ja punaisen ja valkoisen kirjaviksi muutuneita käsiään ja oikean kätensä pikkusormea, joka oli surkastunut palovammasta melkein pelkäksi luuksi, ja sanoi, että jotkut lasimestarit käyttivät paksuja nahkaisia rukkasia työssään, mutta niitä käyttäessä ei voinut saada aikaan kuin kaikkein karkeimpia ja rumimpia astioita, sillä oikean lasimestarin taito oli herkinä hyppysissä.

Jouduin syyttelemään kiireitäni ja muistuttamaan, miksi oikeastaan olin paikalla, jotta saisin riistettyä hänet verstaastaan. Potkaistuaan yhden tulisijan ääreen kumartuneen kisällin takamusta läksiäisiksi hän vei minut huoneeseen, jota en ollut edellisellä käynnilläni nähnyt. Siellä oli pöytä, jolle lankesi kattoon tehdystä aukosta kirkasta valoa, ja pöydän ääressä oli istuin ja pöydällä hiomakiviä ja pehmeitä nahkappaleita ja kaikenlaisia työkaluja ja tarvikkeita, mutta myös muutamia puisia lippaita, joiden ympärillä oli metallikiskoja ja jotka oli suljettu sinetein. Hän näytti minulle silkasta kuparista taidokkaasti taotun, kämmenelle mahtuvan lippaan, jollaisissa tiesin monien ylhäisten henkilöiden säilyttävän kalleimpia korujaan. Tuollaisen lippaan arvo pelkkänä metallinakin oli suuri. Udini avasi lippaan ja näytti minulle pientä pyöreää esinettä, joka olisi mahtunut koukistetun etusormeni ja peukaloni väliseen ympyrään. Kiekko oli noin puolen sormeni paksuinen, mutta kaartui reunoiltaan ohuemmaksi. Se näytti lasilta, mutta Udini kertoi sen olevan erästä läpinäkyvää kivilajia. Hän selitti lasimestarin työssään useasti huomanneensa, miten taivutetun lasisen esineen läpi katsottaessa esineiden muodot saattoivat muuntua. Hän oli joskus koettanut hioa lasi-

möhkäleitä tämän kiviesineen kaltaisiksi, mutta lasiin jäi helposti paljon pikkuisia kuplia ja hiomakivi saattoi yllättävästi pirstoa tai himmentää lasinkappaleen. Mutta tämä kivistä tehty kiekko oli luja ja siinä oli vain muutamia sameampia kohtia.

Aloin jo ikävystyä tämän värittömän ja arkisen, joskin taitavasti sileäksi hiotun kiven esittelyyn, kun Udini otti pöydältään kankaanpalasen, jossa oli kellertävä läiskä, ja se näytti silmiini siltä kuin kangas olisi auringossa haalistunut. Hän asetti kiekon tilkun päälle puolen vaaksan päähän sen pinnasta ja käski minun katsoa kiekon läpi. Ja hämmästyin suuresti, kun huomasin erottavani, kuinka kankaanpalan vaalea läiskä olikin hienoa hiekkaa, josta saatoin erottaa yksittäiset jyvät.

Udini hymähti ällistykselleni ja sanoi: ”Ystäväni Yonah, jaan kanssasi nyt suuren salaisuuden. Tällä näkökivellä pystyn tarkastelemaan hienoimpien astioideni yksityiskohtia, mutta sitä voi käyttää myös moneen muuhun asiaan. Kuningas Assurbanipal hallintopalatsissaan on vielä monen vuodenkierron päässä vanhasta, mutta sen verran hänellä on ikää, että hänen voi jo nyt olla vaikeata itse lukea enää aivan tavallisenkaan kokoista kirjoitusta, vaikka hän keräilee savitauluja ja kirjoituksia eikä jätä lukemisen jaloa ja harvinaista taitoa vain virkamiestensä huoleksi. Moni ikääntynyt ihminen saattaa nähdä aivan hyvin pääskysen korkealla taivaan sinessä tai lampaan kaukaisella kukkulalla, mutta kun hänen pitäisi lukea kirjoitustaulua, se muuttuu sumuksi hänen silmissään. Toki kuningas on äveriäs ja voi opetuttaa palvelijan tai neuvonantajan lukemaan hänelle ääneen sitä mitä ei itse näe, mutta voiko kukaan koskaan täysin luottaa toiseen ihmiseen enemmän kuin omiin silmiinsä?”

Nyt ymmärsin hyvin, miten arvokas tuo kiekko saattaisi olla oikealle ihmiselle myytyinä. Pikkuinen hiottu taikalasi tuntui yhtäkkiä kovin painavalta, aivan kuin kädessäni olisi ollut lyijyä tai

kultaa. Sillä kultaa se oli, sen ymmärsin, kultaa arvokkaampikin sellaiselle kuin kuningas Assurbanipal.

”Uskon, että ymmärrät minua hyvin, mestarikauppias Yonah Amittain poika läntisen Assurin maalta. Olen vanha ja raihmainen, ja sinä taas olet taitava puhumaan ja tinkimään. En haluaisi jättää verstastani päiväksiäkään kelvottomien kisällieni huostaan, sillä he pilaavat lasiseokseni ja karkeimmatkin ruukut he onnistuvat turmelemaan viimeistään kädensijoja tehdessään, jos en koko ajan vahdi heitä. Ehdotan siis, että menet kuninkaan palatsiin ja myyt näkökiven ja jaamme voiton puoliksi. Mutta koska kauppiaan muisti joskus huononee, kun hän saa tavaraa myytäväksi ilman vastiketta, ehdotan että talletat sopimamme määrän hopeaa minun haltuuni pantiksi näkökivistä. Jos onnistut kaupanteossa ja palaat kuninkaan hopean kanssa, laskemme yhdessä, mitä kulujesi jälkeen kummallekin kuuluu. Olen halukas korvaamaan avokätisesti palatsiin jonottamisen vaivasi, ja luotan taitoosi siinä, että osaat vaatia sen mitä kiekosta kannattaa kuninkaalliselta ostajalta pyytää.”

Suostuin muka vastentahtoisesti neuvotteluun, ja pohdimme pitkään palatsivierailun vaivoja ja virkamiesten välikäsikuluja, ja hän vähätteli niitä ja minä taas pidin niitä tavattoman hankalina ja kalliina, ja lopulta päädyimme jälleen juomaan vahvaa ohraolutta, jota kisälli meille Udinin käskystä haki, mutta tällä kertaa vain pari pientä ruukullista.

Seuraavana päivänä tapasin Udinin hänen verstaallaan ja hän näytti, kuinka oli siirtänyt omista kirštuistaan nuo kuusi mielestäni kauneinta pikaria erilliseen lippaaseen, kääriänyt ne kangastilkkuihin ja laskenut varovasti höylänlastujen syleilyyn. Udini ilmoitti, että lipas ja pellava ja höylänlastut eivät tietenkään kuuluneet hintaan, mutta olivat välttämättömiä, jos aioin kuljetella arvokkaita ostoksiani pitkin Niniven katuja. Silloin vasta

ymmärsin, että en tosiaankaan halunnut viedä moisia aarteita mukani ja säilyttää niitä Sabudamiqin kapakassa, jossa ravasi roskaväkeäkin. Kun mainitsin tämän, Udini sanoi nopeasti, että lippaan säilytys ei suinkaan ollut halpaa, sillä vartijaorjat söivät kaksi kertaa enemmän kuin muut orjat ollakseen väkeviä ja virkeitä tehtävässään. Aloin tietenkin taas parkua ryöstöstä, ja viihdyimme suuresti tinkiessämme ja valittaessamme ja toisiamme solvaten ja partojamme repien hyvän tovin, kunnes olimme taas mainiossa yhteisymmärryksessä.

Maksoin sopimamme summan pikareista ja niiden säilytyksestä ja Udini luovutti minulle näkökiven ja jätin hänelle erillisessä nahkapussissa hopeaa sen pantiksi. Hyvästelimme ja sovimme tapaavamme tuota pikaa, riippuen siitä, kuinka kauan minulta menisi päästä kuninkaan tai hänen alihankkijansa paikkeille. Udinin mukaan huhut kertoivat, että jotkut olivat odottaneet useita päiviäkin kuninkaan virkamiesten puheille pääsyä ja palatsista ei kannattaisi poistua juuri muista syistä kuin ripeästi keventämään itseään, koska ikinä ei tiennyt milloin kutsuttaisiin puhuteltavaksi.

Useamman päivän mahdollisen poissaolon vakuudeksi annoin myös majatalon Sabudamiqille hiukan lisää hopeaa laskuni etumaksuksi, sillä käteisvarani olivat käyneet turhan vähiin ovelan Udinin kanssa kauppoja tehdessäni. Jätin myös niukat tavarani hänen hoteisiinsa ja lupasin palata suorittamaan lopun laskustani heti, kun saisin aikaa vievät liiketoimeni tehtyä. Sabudamiq nurisi hiukan siitä, että en suorittanut laskua kokonaan heti, mutta kun tulin kehaiseeksi, että olin menossa tapaamaan itseään kuningas Assurbanipalia ja tekemään tämän edustajien kanssa suuria kauppoja lasimestari Udinin puolesta, hän alkoi lientyä. Kun vielä kerroin, että palattuani asuisin taas mielellisesti Sabudamiqin majatalossa ja söisin ensi töikseni Huzalan

muhennosta eikä minulla silloin olisi todellakaan puutetta hopeasta, erosimme ylimpinä ystävinä.

Palatsiin lähtiessäni olin vaihtanut hopeani rippeitä osin kupariksi, jotta minulla olisi antaa juuri sopivan kokoisia lahjoja vartioidille ja virkamiehille asiani jouduttamiseksi. Taikakiekon lippaineen olin sujauttanut vaatteeni sisäpuolelle ommeltuun taskuun.

Käyskennellessäni kohti palatsia näin muutamia miehiä kahlaamassa joen veteen kainalossaan kummallinen esine, joka muistutti suurta nahkaleiliä. Jäin uteliaisuuttani seuraamaan heitä, ja he heittäytyivät veden varaan ja kulkiivat sen pinnalla pitkiäkin matkoja kellumalla tuon pulleaksi pingottuneen vuotäkin päällä jaloillaan potkien ja käsillään meloen, ja kun säkki löystyi, he puhalsivat suussaan pitämällään ruokopillillä lisää ilmaa sen sisään. Harjaantuneimmat miehistä näyttivät etenevän joessa nopeammin kuin veden pinnalla uiskentelevat sorsat ja he palasivat rantaan vetäen perässään verkkoja, joihin oli takertunut sätkiviä kaloja. En ollut ennen nähnyt moista puuhaa, ja ihailin heitä, koska omasta mielestäni vesi on parasta juotavaksi ja peseytymiseen ja korkeintaan venettä kannattelemaan, sillä vesi on suurina määrinä pelottavaa ja sen sisään on moni kuollut. Silti en voinut kieltää etteikö moinen uimanahka ollut kertakaikkisen kätevä keksintö, vaikka en heti keksinytkään mihin muuhun siitä olisi varsinaista hyötyä kuin vaarattomaan vilvoitteluun kuumanä päivänä ja tietenkin kalojen narraamiseen. Puhuttelin erästä joesta nousevaa miestä ja hän kertoi, että monet kalastajat käyttivät niitä, mutta eritoten kuninkaan armeijassa uimanoille oli kosolti tarvetta silloin, kun sotilaiden piti ylittää virtoja tai upottavia soita ja ne olivat erinomaisia apuvälineitä varsinkin silloin, kun heillä oli mukanaan raskaita aseita.

Kun sitten käsityöläisten kortteleissa sattumalta törmäsin nahkuriin, jolla oli myytävänä näitä uimanahkoja, hetken mie-

lijohteesta pysähdyin tutkimaan niitä. Vuohen tai lampaan parakitut vuodat oli ommeltu taitavasti umpeen ja saumat tiivistetty piellä ja pihkalla. Ryhdyin tinkimään ja ostin yhden uimanan ajatellen, että se saattaisi olla ennennäkemätön erikoisuus jollekulle Suuren meren rannikolla asustavalle. Tähän nahkaan oli jätetty karva ulkopuolelle toisin kuin monissa muissa ja nahkuri neuvoi minua käyttämään sitä aina niin, että vesi silittäisi uimannahkaa myötäkarvaan, koska silloin sen avulla eteneminen olisi joutuisampaa. Sanoin etten uskonut sitä itse käyttäväni, mutta kiitin häntä opastuksesta, ja hän antoi minulle ilmareikään sopivan kokoisen ruo'on pätkän kaupantekijäisiksi. En halunnut lähteä viemään ostostani takaisin majataloon, koska olin jo lähellä palatsialuetta, ja ajattelin ensin jättää ostokseni nahkurille säilytettäväksi, mutta nahkuri tarjoutui käärimään uimanan nyörillä kokoon tiiviiksi kääröksi niin, että saattaisin ripustaa sen olaleni helposti kannettavaksi. Itsekin ajattelin, että minun voisi olla vaikea löytää sama nahkuri uudestaan ja koska aina oli olemassa mahdollisuus, että myyjän muisti suoritetun maksun suhteen huononisi poissa ollessani, järjestely sopi minulle oivallisesti.

Niniven palatsialueella oli useita uljaita rakennuksia ja jouduin peittämään kasvoni vähän väliä, niin paljon erilaisia kivisiä epäluomia oli huimaavan korkeiden porttien pielissä ja rakennusten seinillä. Palatsissa huomasin, että vartijoille annettavien pikku lahjojen mahti oli merkittävä. Aurinko oli tuskin ehtinyt liikataa taivaalla, kun jo sain puhutella kuninkaan toiseksi korkeinta edeskäypää, joka vastasi kuninkaan hankinnoista. Oman lahjansa saatuaan hän kysyi, mitä minulla oli myytävänä – edustinko vaunu- vai aseseppää, saventalajaa tai kankuria, möinkö riistaa, viljaa tai viiniä vai halusinko kenties puhutella juhtien tai orjien ostajaa. Oivalsin saman tien, että näkökivi ei tuntunut sopivan

oikein mihinkään tavanomaiseen tavaran tai taidon tarjontaan, eikä lasimestarin luoma esine suinkaan ollut astia tai muu kyökikikapine. Mutta koska näkökiven tarkoitus oli auttaa kuningasta tämän henkilökohtaisissa toimissa, ilmoitin edeskäyvälle, että halusin puhutella kuninkaan orjakauppiasta.

Edeskäypä ohjasi minut huoneeseen, josta palvelusorjat tulivat noutamaan puheille pääsijöitä, ja osa ennen minua tulleista jäi vielä odottamaan, kun orja saapui kutsumaan minua. Tästä huomasin lahjojeni olleen soveliaan suuruisia, kannustavia mutta ei liian tuhlailevia.

Orjakauppiaan nimi oli Enlilkidini. Hän oli roteva, väkivahvalta näyttävä mies, jonka päälaki oli kalju ja jonka ranteissa näkyivät kahleiden arvet. Hän huomasi minun vilkaisevan arpia ja kertoi avomielisesti, että oli itsekin ollut aikoinaan orja, mutta kun hänet oli myyty kuninkaalle rakennusmieheksi, hän oli onnistunut ensin osoittamaan työnjohdolliset kykynsä työmaalla ja sittemmin hyvän silmänsä työntekijöiden suhteen. Enlilkidini kertoi laveasti, kuinka paljon hyötyä hänelle ammatissaan oli siitä, että hän tunsu omasta kokemuksestaan perin pohjin kauppatavaransa ja tiesi kaikki konstit, joita orjat saattoivat käyttää teeskennelläkseen vaikkapa sairautta tai esittääkseen omaavansa taitoja, joita heillä ei oikeastaan ollutkaan vain päästäkseen hyviin oloihin. Hän oli myös oppinut näkemään jo päältä, kenestä heiveröisen näköisestä nuorukaisesta voisi oikealla koulimisella saada väkivahvan tai keitä huokealla myydyistä luisevista pikkutyöistä ei kannattaisi turmella lähentelyllä tai liian raskaila töillä, sillä heistä voisi sukeutua muutamassa vuodessa kalliita kaunottaria. Ymmärsin, että Enlilkidini halusi lörpötellä laajasti ansioistaan, koska hän näin korosti säästäneensä kuninkaalle kokemuksellaan ja kyvyillään vuosien mittaan merkittävästi varoja ja siksi tottunut kaupanteossa huolehtimaan myös oman kuk-

karonsa hyvinvoinnista. Vihje oli niin suora, että kaivoin esiin hopeanpalan ja asetin sen pöydälle ja kerroin, että minulla olisi myytävänä nimenomaan jotakin, joka voisi korvata varsin kalliin palvelijan ja toivoin hänen ottavan vastaan pienen lahjan, joka korvaisi tämän neuvottelun viemän arvokkaan ajan. Enlilkidini pyyhkäisi huolettomasti valtavalla kämmenellään hopean jonnekin hihansa uumeniin ja kertoi kuuntelevansa mielellään, mitä minulla olisi myydä.

Pujotin käteni vaatteeni sisään ja vedin esille kuparilippaan ja asetin sen pöydälle. Näytin näkökiven suurentavan voiman Enlilkidinielle kuparilippaan hienojen koristetaontojen avulla: kun lasia pidettiin sopivalla etäisyydellä lippaasta, pystyi pakotuksista erotamaan kuparisepän pikkuruisen vasaran yksittäiset taontajäljet.

Orjakauppias Enlilkidini oli selvästi hyvin vaikuttunut ja ällistynyt ja halusi heti tietää taikalasin hinnan. Mainitsin summan, joka oli jotensakin kolminkertainen Udinin hintapyyntöön nähden. Pystyin tuskin peittämään hämmästykseni, kun Enlilkidini ei purskahtanut nauruun eikä väittänyt minua mielipuooleksi, vaan laiskahkosti mainitsi summan olevan suuri ja teki vastatarjouksen, joka oli edelleen enemmän kuin kaksin verroin Udinin ja minun arviotani suurempi. Muodon vuoksi nostin vielä hintaa hänen tarjouksestaan, hän laski sitä hieman, ja niin kaupat olivat syntyneet käsittämättömän nopeasti. Totta kai ylistin Enlilkidinin tingintätaitoja ja valitin, kuinka hän oli riistänyt minut putipuh- taaksi ja vain suuri kunnioitukseni hänen hallitsijaansa kohtaan oli estänyt minua ryntäämästä kiroten pois. Enlilkidini myhäili ja sanoi, että menisi samoin tein keskustelemaan kuninkaan rahastonhoitajan kanssa ja pyytäisi noutamaan kassasta kauppa- summan minulle. Enlilkidini poistui ja jäin laskeskelemaan mielessäni, kuinka paljon jäisin kaupassa voitolle, enkä voinut pidättää iloa ajatelllessani, että voisin palata ystäväni lasimesta-

rin pakeille ja antaa hänelle hänen osuutensa ja kenties kätkeä ylimääräisen hopean omaan kukkarooni ja sitten sopia Udinin kanssa, että hän hankkisi jostakin lisää tuollaista läpikuultavaa kiveä ja lasimestari voisi alkaa hioa lisää taikakiekkoja ja opettaa ehkä myös jonkun luotetun kisällinsä tekemään niitä ja lasimaljat hyvällä voitolla myytyäni voisin jopa tulla uudelleen Niniveen ostamaan näkökiviä kaupiteltavakseni ylhäisille ihmisille.

Kuulin askeleita ja Enlilkidini palasi mukanaan toinen lähes yhtä roteva mies, joka kantoi painavaa nahkaista pussia. Oletin hänen toverinsa olevan rahaston virkamies, joka laskisi pussista minun nähteni pöydälle kauppasumman hopeassa. Pussi oli niin raskaan oloinen, että vaikka kauppasumma oli suuri, koko pussin sisältö ei varmastikaan tulisi kuulumaan minulle. Enlilkidinillä oli kädessään pieni savitaulu ja päättelin, että se oli ehkä jonkinlainen kuninkaan vaatima todistus kaupoista ja minun piti varmaankin piirtää siihen oma merkkini tai painaa sinettini.

Enlilkidini asetti savitaulun pöydälle ja pyysi minua katsomaan sitä. Kumarruin taulua kohti. Jokin painava iskeytyi takaapäin ohimooni ja silmissäni välähti punainen salama ja kaikki pimeni.

Kun tulin tajuihini, käteni oli sidottu selän taakse nahkahihnalta ja suussani oli hyvin pahanmakuinen tuppo, jota en pystynyt sylkemään pois. Oli vaikea hengittää pelkästään nenän kautta ja koetin pidätellä oksennusta, sillä päätäni särki pahemmin kuin koskaan olutta juutuani, ja ymmärsin että jos antaisin ylen, saataisin tukehtua oman ruumiini liemiin. Koetin vetää rauhallisesti ilmaa sierainteni läpi ja tunsin nuotiosavun lemun ja näin tähtitaivaan korkealla ylläni ja ymmärsin etten enää ollut Ninivessä, kuninkaan palatsista puhumattakaan, vaan maaseudulla tai erämaassa, ja kuulin muulien tai hevosten hörähdyksiä ja tulen räntinää ja puhetta.

Tovin kuluttua ymmärsin nojaavani kivenlohkareta vasten ja sidottuja ranteitani kivisti, ja kohta eteeni kyykistyi mies, ja kun näkö hitaasti palasi rähmääntyneisiin silmiini, tunnistin hänet orjakauppias Enlilkidiniksi. Huomatessaan minun räpyttelevän silmiäni hän vaikutti helpottuneelta.

”Kas, olet hengissä, Yonah Juudealainen. En tosiaankaan olisi halunnut surmata sinua. Kivillä täytetty nahkapussi on armeiliaampi iskuväline kuin kirveen hamara tai puinen nuija, mutta vartijaorjani ovat joskus kovakouraisia eivätkä kaikki heidän tainuttamansa enää herää. Yleensä varon suututtamasta muidenkaan jumalia, ja olen kuullut että olet kuulopuheista minulle tutun Jahven pyhiä miehiä, enkä tahtonut että tuo aika kovaksi luuksi mainittu jumalasi langettaisi päälleni ylimääräisiä kirouksia. Olemme nyt jo hyvän päivämatkan päässä Ninivestä ja jos poistan tuon ääntäsi vaimentavan tupon suustasi, lupaanko että olet siivolla, jos armahdan sinut ja annan sinulle tilkan vettä jutustelumme painikkeeksi?”

En halunnut mitään muuta kuin hengittää kunnolla ja saada hiekkaiselta tuntuvaan kurkkuuni vettä, joten nyökytin päätäni, vaikka nyökkäämisen liike sai kauhealla tavalla kalloni vihlomaan ja kivun kipinöimään silmissäni. Enlilkidini työnsi sormensa suuhuni ja sai otteen tuposta, ja kun hän kiskaisi sen näljäisenä suustani ja heitti inhoten sivummalle, kallistin päätäni ja oksensin sydämeni kyllyydestä viereeni ja kakomiseni kesti kauan, enkä välittänyt vaatteeni tahriintumisesta. Enlilkidini otti vierestään pienen vesiruukun ja kallisti sen huulilleni, ja vaikka vettä roiskui rinnuksilleni ja sitä tulvi suuhuni liikaakin, join ja join ja samoin tein ymmärsin, että minun olisi pian helpotettava itseäni, sillä vatsani tuntui olevan pullollaan virtsaa, mutta käteni sidotut. Kerroin tämän Enlilkidinille ääni karheasti raakkuen, ja hän hymähti ja sanoi, ettei ollut ajatellut pidellä miehistä

jäsentäni auttaakseen minua tässä toimessa, mutta jos lupaisin kuunnella häntä hetken, hän päästäisi minut oitis helpottamaan säädyllisesti itseni.

Minulla ei ollut muuta neuvoa kuin sanoa: ”Kerro sitten pian, sillä jos tahdot minun laskevan alleni, se lienee vain pikkujuttu verrattuna kaikkeen siihen mitä olet jo vahingokseni tehnyt.”

Enlilkidini huokasi ja sanoi: ”Olen kuullut, että nimesi Yonah tarkoittaa kyyhkystä, mutta ehkä kutsunkin sinua nimellä Yonah Kiusankappale, sillä niinkin se voidaan kuulemma tulkita. Olisit tehnyt minulle ja elinkeinolleni korvaamattoman vahingon, jos olisit onnistunut myymään taikakiekon kuninkaalle. Kuninkaan näkö on tosiaankin iän mukana heikentynyt, ja siksi olen etsinyt jo pitkään hänelle erityistä orjaa. He eivät näe tarkasti kauas, mutta näkevät lähemmäksi kuin suurin osa meistä muista. Jos heidän erityislaatuensa tunnistaa, heidät voidaan myydä kalliilla kaikenlaisiin toimiin, joissa on pystyttävä näkemään likelle. Toki myyn kaikenlaisia orjia, sellaisia joiden etuina ovat soreat jäsenet tai lahja soittaa suloisesti harppua, laittaa maittavaa ruokaa tai taito tinkiä torilla, mutta likinäön kyky on ollut ammattisalaisuuteni. Kun sotaretkiltä tai kauppakaravaaneilla tuodaan uusia nuoria orjia, heitä tulee salassa koetella näyttämällä heille erisuuruisiin kuvioin merkittyä savitaulua eri etäisyyksiltä. Monesti parhaat likinäkevät orjat ovat ostettavissa hyvin halvalla, sillä kauas näkemistä pidetään vankan terveyden merkinä, ja jos orja ei erota kyyhkyä ankasta muutaman kyynärän päästä, häntä pidetään helposti kelvottomana muuhun kuin kaikkein alhaisimpaan työhön. Mutta heikkoutensa vastapainoksi nämä samat orjat osaavat jo lapsena katsoa tarkasti kynnen mitan etäisyydelle. Kun lukemisen taidon tuntevat korkea-arvoiset henkilöt huomaavat, että vanhemmiten heidän kykynsä tutkia pienikokoisia merkintöjä heikkenee, he haluavat yleensä palvelukseensa jonkun, joka on

opetettu lukemaan savitauluja. Mutta monien näidenkin korkeiden virkamiesten likelle näkemisen kyky heikkenee iän mittaan, jolloin voin tarjota heille valikoitua kauppatavaraani. Likinäkevät orjani totutetaan kirjoitusmerkkeihin pienestä pitäen ja osa heistä oppii hyvin nopeasti lukemaan uusille isännilleen ja siten he pääsevät suuresti nousemaan arvossa. Tämä heidän kykynsä nähdä pienimmätkin merkit ei välttämättä heikkene iän mukana ja heistä voi olla iloa pitkäksi aikaa. Luotettavuuden vuoksi on hyvä, että ylhäisyyksiä palvelee mahdollisimman pitkään aina sama hyväksi havaittu orja tai virkamies. Jos he vaihtuisivat koko ajan, ei kukaan voisi olla aivan varma, etteikö joku heistä vaikkapa lahjuksen saatuaan juoruaisi isäntänsä asioita muuanne. Ja toisaalta, ylipäättään liika tieto arkaluontoisista asioista voi johtaa siihen, että henkilökunnasta pitää äkillisesti hankkiutua eroon ja silloin on löydettävä ripeästi tilalle uusia. Siksi tämä ammattisalaisuuteni on varsin tuottava ja tarkasti varjeltava.”

Selvitin kurkkuani ja sanoin: ”Luulet varmaan minua lapseksi, arvostettu orjakauppias Enlilkidini, jos kuvittelet että en olisi ymmärtänyt jo tovi sitten, että näkökiveä käyttämällä ei kuningas enää tarvitse kalliilla harjaannuttamiasi ja myymiäsi orjia, sillä itsehän tämän tiedon sinulle kerroin. Näkökivi ei sairastu, ei kuole eikä petä, ja se voidaan jättää perinnöksi. Siksikö olet antanut iskeä minua päähän ja sitoa minut nahkahihnoilla ja siksikö kukkaroni vaikuttaa tyhjentyneen, vaikka olen suuren summan velkaa eräälle henkilölle? Haluan kunniallisena liikemiehenä pitää hänen kanssaan solmimani sopimuksen.”

”Kenen kanssa teit tuon sopimuksen, Yonah Kiusankappale?” Enlilkidini kysyi kepeästi, ja ymmärsin heti, että en tahtonut saattaa ystävääni lasimestaria hankaluuksiin. Siksi sanoin, että laskuni eräälle majatalonpitäjälle Ninivessä oli jäänyt maksamatta, ja että olin luvannut palata tämän pakeille